

Kokospöytäkirja

Kokousaika ma 16.11.2015, klo 10.00–11.37

Kokouspaikka: kahveri, pääatalo

Läsnä: Ojanen (pj.), Uusi-Rasi, Pösö, Kukkonen, Kautto, Kujala, Väänänen, Eilo (siht.)

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkastus: Kokous avattiin ja tarkastettiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

2. Ilmoitusasiat: Todettiin

- Tampereen ammattikorkeakoulu on ilmoittanut uudeksi Tampereen alueen ihmistieteiden eettisen toimikunnan jäseniksi seuraavasti: varsinainen jäsen: yliopettaja Harri Kukkonen ja varajäsen: tutkimusjohtaja Perttu Heino

3. Lausuntopyyntö: ”Lisääntykö lapsisotilaiden osuus Afrikan konflikteissa?” (tohtoriopiskelija Katri Johanna Tukiainen, kansainvälinen politiikka, yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö)

Toimikunnan lausunto/päätös: Kyseessä on vaikea tutkimustehtävä, mikä herättää kysymyksiä. Voidaankin kysyä, palvelevatko piirtäminen ja haastattelu tutkimusta, jossa halutaan tutkia lapsisotilaiden määrän lisääntymistä. Toimikunnan käsityksen mukaan tutkimustehtävästä ei ilmene täysin se, mikä on tutkimusaineisto ja miten sitä kerätään. Myöskään käytettävät tutkimusmenetelmät eivät täysin avaudu tutkimussuunnitelmasta. Lisäksi voidaan kysyä, mitkä ovat tutkimusmenetelmät ja mitä henkilötietoja kerätään? Missä maissa tutkimus tehdään ja millä kielillä? Miten haastateltavat rekrytoidaan? Lisäksi hieman erikoista on, että haastateltaville esitetään suostumuslomaketta, vaikka kaikki tutkimukseen osallistuvat eivät ole luku- ja kirjoitustaitoisia; kuinka edellä mainittu toteutetaan?

Toimikunnan käsityksen mukaan tutkimuksen eettinen arviointi tulee pohtia ja kirjoittaa uudestaan ja siinä tulee analysoida tutkimukseen liittyvät eettiset näkökohdat tarkkaan. Eettisistä periaatteista nousevat esiin vahingoittamisen kieltö ja itsemääräämisoikeus. Miten voidaan arvioida se, ettei tutkimus aiheuta lisätuskaa lapsille? Onko tutkimukseen liittyvissä piirustustehtävissä kysymys eräänlaisesta tutkittavien kuntouttamisesta ja siihen kuuluvasta taideterapiasta? Miten tutkimustulokset julkaistaan?

Toimikunta toteaa yksimielisesti, että kysymys on todella haastavasta tutkimuksesta, jolloin tutkimuksen rahoitus tulee olla kunnossa, jotta se voidaan toteuttaa kokonaisuudessaan. Toimikunnan mielestä tutkimussuunnitelma ja eettinen arviointi on työstettävä vielä yhdessä ohjaajan kanssa.

Toimikunta ei tässä vaiheessa anna puoltavaa lausuntoa, vaan edellyttää uudistetun lausuntopyynnön toimikunnan uutta käsittelyä varten (lähetetään toimikunnan sihteerille: heikki.eilo@uta.fi). Rekisteriselosteessa tulee huomioida, että tutkimusaineiston säilyttäminen ja sen siirtäminen Tietoarkistoon tulee mainita selosteen kohdassa 9.

4. Lausuntopyyntö: ”Rahapelaaminen ja rikollisuus – Huijaaminen ja varastaminen rahapelaamisen rahoittamiseksi – havainnot *Peli poikki* – aineistosta. Väitöskirjahanke (tohtoriopiskelija Kalle Lind, sosiologia, poliisiammattikorkeakoulu/yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö)

Toimikunnan päätös/lausunto: Toimikunta antaa puoltavan lausunnon. Ei eettisiä ongelmia. Toimikunta pyytää kuitenkin selvityksen siitä, mikä on käsiteltävän tutkimusaineiston ja poliisin rekisterin välinen suhde tutkimuksessa. Voidaanko rekisterin perusteella esimerkiksi tunnistaa aineistosta joku henkilö tms. Tarkka selonteko edellä mainitusta pyydetään lähettämään toimikunnan sihteerille toimikunnan puheenjohtajan, esittelijän ja sihteerin arviointia varten (heikki.eilo@uta.fi).

5. Lausuntopyyntö: ”Aikuisen syöpään sairastuneen sähköinen sosiaalinen tuki kolmannella sektorilla: tarvitun ja saadun sähköisen sosiaalisen tuen mittarin kehittäminen ja validiteetti” (tohtoriopiskelija Tiina Yli-Uotila, terveystieteet, terveystieteiden yksikkö)

Toimikunnan päätös/lausunto: Toimikunta antaa puoltavan lausunnon. Ei eettisiä ongelmia. Toimikunta toteaa kuitenkin, että tutkimussuunnitelmassa ei ole mainittu alaan liittyvää aiempaa tutkimusta. Tämän voitaisiin laajasti katsottuna kuuluvan hyvän tieteellisen käytännön keskeisiin lähtökohtiin. Lisäksi toimikunta toteaa, että tämäntyyppisissä tutkimusasetelmissa ja tutkimusaineistoissa henkilörekisteri syntyy, sillä henkilöt voivat olla tunnistettavissa viestiketjujen perusteella, jolloin *pelkkä mahdollisuus tunnistettavuuteen* tämän tyyppisissä asetelmissa edellyttää rekisteriselosteen käyttöä. Rekisteriseloste tulee täyttää ja mainita rekisteriselosteen kohdassa 9 tutkimusaineiston siirtämisestä Tietoarkistoon (huom! nimi on muuttunut Yhteiskuntatieteellisestä tietoarkistosta Tietoarkistoksi). Lisäksi aineistonhallintasuunnitelmassa tulisi mainita se, kuinka kauan tutkija itse säilyttää tutkimusaineistoa ja missä ja kuinka tämä säilytetään.

6. Lausuntopyyntö: ”Parental influences on infant social information processing – vanhemmuus ja vauvan sosiaalinen tiedonkäsittely” (tutkijatohtori Mikko Peltola, psykologia, kulttuuri- ja yhteiskuntatieteiden yksikkö)

Toimikunnan päätös/lausunto: Toimikunta antaa puoltavan lausunnon. Ei eettisiä ongelmia. Toimikunta toteaa kuitenkin, että kyselylomakkeen johdannossa voisi olla maininta, että mikäli vastaaja tuntee itsensä epävarmaksi vastatessaan vanhemmuutta koskeviin joihinkin arkoihin kysymyksiin, hän voi ottaa yhteyttä alueensa äitiysneuvolaan tms.

Tutkimussuunnitelman aineistonhallintasuunnitelmassa on mainita aineiston säilytysajasta. Tämä tulisi mainita myös rekisteriselosteessa kohdassa 9. Myös aineiston hävittämistapa tulisi mainita edellisessä kohdassa ja aineistonhallintasuunnitelmassa.

7. Muut asiat: Kaisa Väänänen kertoi Tampereen teknillisellä yliopistolla pidetystä tutkimusetiikan päivästä. Hänen on esityksensä ja puheenvuoronsa teemana oli ”When do you need an ethical review – how should you request for a review in Tampere?”. Vieraana tilaisuudessa oli Isodoros Karatzas (Head of Sector, Ethics and Research Integrity, European Commission).

Kaisa Väänänen tilaisuudessa esittämät Power point –kalvot toimitetaan toimikunnan jäsenille.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Puheenjohtaja

Markku Ojanen

Sihteeri

Heikki Eilo